דער „אידישער זשורנאל"

ה. ווײַנבערג, פּרעזידענט

די אידישע מוטער

— פון —

פאַנדאַרא

די ניט אידישע מוטער קען איך ניט. בין איך ניט פערליעבט אין איהר. מען קען ניט ליעב האָבען דאָס אדער דעם מיט וועלכען מען איז ניט גוט בעקאַנט. עס איז אויך נאָך ניט געבוירען געוואָרען דער איידים וואָס זאָל ליעב האָבען די שוויגער וואָס ער האָט נאָך קיין מאָהל אין די אויגען ניט געזעהען.

מען קען זעהען און דאָך ניט ליעב האָבען. מען האָט אמאָהל איינעם, אָדער איינע, ניט ליעב טאַקי דערפאַר ווײַל מען קען איהם, ווײַל מען האָט איהם דערקענט. מען מוז ניט ליעב האָבען אלעס און אלמען מיט וואָס מען איז גוט בעקאַנט. מען קען אָבער אויף קיין פאַל ניט ליעב האָבען פערזאָנען וועלכע מען האָט קיין געלעגענהייט ניט געהאַט צו שטודירען און צו פערשטעהן.

די ניט אידישע מוטער האָב איך געזעהען, אמת, גוט קענען זיך האָב איך, זעלבסטפערשטענדליך, קיין געלעגענהייט ניט געהאַט. און איך בין דארום ניט פערליעבט אין איהר.

איך פערגעטער אין איהר דאָס מוטערליכקייט. איך קניע פאַר איהר הייליג־קייט אלס מוטער. איך קען זי אָבער ניט אלס מאַמע, אלס א מענשליכעם וועזען וואָס נעהמט אויף ארום און זאָגט: "מיין פויגעלע, מיר זאָל זיין פאַר דיר, מיר זאָל זיין פאַר 'ן קינדס יעדעס אבר."

דאַרפט איהר דארום אויף מיר קיין פאַראיבעל ניט האָבען, ווען איך זאָג אז איך קען ניט גענוג די ניט אידישע מאַמע איך זאָל זי באמת ליעב האָבען, היים ליעב האָבען, ווי איך ליעב א אידישע מאַמע.

ווען איך לעב איבער מאָמענטען, ווען אויף מיין הארצען איז יום טוב, ווען אין מיינע אוירען קלינגען הימלישע מוזיק, ווען איך פיהל ליעבע צו מיינע מיטמענשען, ווען נאָטס וועלטעל ערשיינט פאַר מיר אין איהר גאַנצער פּראַכט און די מענשען ווי כשר'ע, זויבערע געטובל'טע מלאכים, און טרעהרען פון פרייד שטיקען מיך, אין יענע הייליגע מאָמענטען פיהל איך אז צווישען אלע ריינע געפיהלען פון שעהנקייט און ליעבליכקייט פון הארמאָניע און גאַנצקייט פערנעהמט דער נעדאַנק פון מאַמען און באַמעניו דעם גאַנץ אויבען אָן.

דערמיט ערקלעהרט זיך דאָס ווען א איד ווערט איבעררראשט פון א זעהר שעהן בילד און האָט ניט אויף'ן מאָמענט קיין ווערטער מיט וועלכע ער זאָל זיין גרויסע פרייד, זיין גרויס ערשטוינען און איבעררראשונג אויסדריקען, בענוצט ער זיך מיט איינפאַכע דריי ווערטער: "אוי, מאַמעלאַך מיינע!"

איך האָב מיינעם א יונגען פריינד פאַר יאָהרען ניט געזעהען. ווען איך האָב איהם פערלאָזען איז ער נאָך א יונג אינגעל געווען.

מיט יאָהרען שפּעטער האָט ער מיך אויפגעזוכט. דאָס איז געווען אין לאָנדאָן.

פון דעם אינגעל אין אַן ענטוויקעלטער מענש געוואָרען. א קלוגער און געבילדעטער איד. א למדן און א חכם. דערצו נאָך האָט איהם גאָט געבענשט מיט א שפּראַכע א שעהנער. א שעהנער אראַטאָר איז ער געווען. מיט זיין שטימע האָט ער געוועקט די פערשלאָפענע און מיטן ליכט פון זיין הארצען האָט ער דורך זיינע רעד אין זייערע הערצער א פייער אָנגעצונדען.

מיין שמחה איז געווען אין לשער ווען איך האָב דעם דאָזיגען יונגענד פריינד דערזעהען, איבערהויפּט ווען איך האָב בעמערקט דאָס קאָנטראַסט צווי־שען דעם אינגעל אין העכסטען זינען פון וואָרט.

צווישען מיינע ערשטע ווערטער, מיט וועלכע איך האָב אויסגעדריקט מיינע געפיהלען פון עקסטאַז, זיינען געווען: "וואָס זאָגט אויף דיר דיין מאַ־מעניו? ווי גרויס מוז איהר נחת זיין?"

קיינע אצרות פון דער גאַנצער וועלט זיינען נוט גענוג אָבצוקויפען דעם נחת וואָס יענע מאַמעניו האָט, ווען זי זיצט צווישען עולם און זעהט ווי אויגען שיינען פון א הייליג פייער'ל וועלכעס איהר קינד — איהר זאָל זיין פאַר איהם — האָט אָנגעצונדען.

א אידישע מאַמע!

ווי פיעל ליעבע, ווי פיעל געטליכקייט!

איך ווייס ניט ווי איהר, לעזער, איך אָבער זעה אין אלעס וואָס איז שעהן אין מענשען די מאַמע, די אידישע מאַמע, די מאַמעניו.

כאָטש גאָווערנאָר סלייטאָן איז ניט קיין איד, ער איז א מענש, א מענש־ליכער מענש, א מענש מיט א הארץ, מיט א טהייערע מענשליך הארץ, עס האָט זיך אָבער געהאַנדעלט ווענען א אידען, ווענען א אידיש "קינד", און אפילו אין די ווערטער פון דעם ניט אידישען גאָווערנאָר הער איך ווערטער וואָס דערמאָה־נען מיך אין דער אידישער מאַמע.

ער האָט געזאָגט:

"איך פיהל אז איך וואָלט געווען א רוצח ווען איך וואָלט געלאָזט הענגען דעם דאָזיגען מענשען. איך ווייס אז דאָס מיינט פאַר מיר אָבצולעבען מיינע יאָהרען אין דער טונקעלהייט, אז כען מען וועט איך אין מיר דערפאַר נוקם זיין, איך ווייל אָבער בעסער אָבלעבען אלע מיינע יאָהרען אלס א פּראָסטער בויער אין פעלד איידער צו פיהלען ביז מיין טויט דעם דאָזיגען מאַנ'ס בלוט אויף מיינע הענד."

אזוי האָט געזאָגט דער גאָווערנאָר סלייטאָן, אזוי אָבער רעדט ניט קיין גאָ־ווערנאָר, אזוי רעדט ניט קיין פּאָליטישען, אזוי רעדט ניט קיין "אָפיציעלע" פערזאָן, אזוי רעדט א מענש, איינער וואָס האָט געהאַט א מוטער, א מענש וואָס האָט קינדער, א מענש וואָס האָט א הארץ, א מענש וואָס וויינט און לאַכט, און ליעבט און פיהלט. א מענש וואָס טראָגט מעשענע קנעפּ פון דרוי־סען, אין הארצען אָבער פיהלט ער וואָס הייסט א מאַמע, און ער האָט דער פיהלט ווען מען האָט איהם ערקלעהרט אז פרענקען האָט געבוירען א אידישע מאַמע, און עס קאָן ניט זיין, עס איז אונמעגליך אז ער, פרענק, א אידיש "קינד" זאָל ערמאָרדען א קינד, איינע קינד פון א מאַמע.

לאַכט ניט לעזער, דאָ איז פאַרגעקומען א קאַמפּף צווישען קאַלטע געזעץ ביכער, מעשענע קנעפּ, שווארצע נענערס און בלויע רעק פון איין זייט און פון דער צווייטער זייט: געפיהל, רחמנות, ליעבע, אונשולד און הארציגקייט — מוטערליכקייט. שטילע טרעהרען פון א אידישער מאַמע, פרענקס מאַמע.

און די מאַמע האָט געזיעגט, די אידישע מאַמע.

אידישע נאַציאָנאַלע קונסט

פון ל. בערסאָן.

מיט א געוויסע צאָהל יאָהרען צוריק איז אין פראַנצויזישן פּאַרלאַמענט געוואָרפען געוואָרען א באָמבע, אלע דעפּוטאַטען זיי־נען זיך צולאָפען אין אלע זייטען, נאָר דער פּרעזידענט איז געבליבען אויף זיין פּלאַץ און הויך געזאָגט: מיינע הערען, די זיצונג ווערט פאַרטגעזעצט.

א שרעקליכע באָמבע איז געוואָרפען געוואָהרען אויף דער וועלט און זי האָט געוואָרען אויף אונזער פאָלק: מיר מו־זען נאָכטהין די פראַנצויזען און מיר זאָ־גען: טרייע זיהן פון אידישען פאָלק, שעפער פון אידישען גייסט — די זיצונג ווערט פאַרטגעזעצט: שאַפט!!! לאָזט צו זיך ניט צו דעם געשריי אין אזא צייט. ליטעראַטור, קונסט, שאַפט!!

— — — — — —

אין דער שעהנער שטאָדט פּאַריז איז דאָ דער שעהנסטער פריעדענס פּלאַץ (לא קאָנקאָרד) דאָרטען שטעהן מאַרמאָר סטאַטוען וועלכע זיינען די סימבאָלען פון די פראַנצויזישע פּראָווינצען. איינע פון די סטאַטוען איז שטענדיג בעדעקט מיט בלו־מען און אין מיטען די בלומען פלאַטערט א שוואַרצע טרויער פאָהן (אלס ציינען פון טרויער), דאָס איז דער סימבאָל פון די פערלוירענע פּראָווינצען עלזאַס־לאָטהאַ־רינגען, נאָר אונטען איז מיט גאָלדענע אותיות צו געשריבען "פראַנס קוואַנד מעמע" "און דאָך פראַנקרייך"... און ווען נור איך פלעג פערביי געהן פלעג איך מיט רעספּעקט פאַר אזא גלענצענדע עקשנות מיין הוט אָרונטערנעהמען און מיינע ווערטער אויפהאַלען: "און דאָך פראַנקרייך".

מיר האָבען ניט די שעהנע שטאָדט, מיר האָבען ניט דעם שעהנסטען פּלאַץ מיר האָ־בען אָבער געשאַפען אונזערע סימבאָלען, אונזערע סטאַטוען אין מענשליכען גייסט.

איך מאַך צו מיינע אויגען איך זאָל ניט זעהען וואָס אָרום מיר קומט פאָר — איך שלייס צו מיינע אויערען איך זאָל ניט הערען וואָס אָרום מיר טהוט זיך, און מיין גייסט געהט זוכען ישראל סבא, דעם אלטען גרייז גרויען ישראל — און איך געפין איהם צווישען אונזערע סטאַטוען — די ביבל תלמוד־מדרש־זוהר, — פון מיי־מאָנין ביז צו קראַכמאַל — אחד העם און שיטלאָווסקי!... אונזערע סטאַטוען זיינען מיט טרויער פערשלייערט — נאָר מיט רויטע פייער און בלוט אותיות אין גע שריבען: עוד ישראל חי! און דאָך! און דאָך לעבט דאָס אידישע פאָלק!

די זיצונג ווערט פאַרטגעזעצט! שאַפט!!!

— — — — — —

וואָס איז אזוינס אידישע קונסט? ווער איז א אידישער קינסטלער? דיא פראַגע איז אזוי קאָמפּליצירט און אזוי ווע ניג בעהאַנדעלט געוואָרען. עס זיינען נאָך ניטאָ אלע רינגען, וואָס זאָלען פאַרבינדען די קייט, אז מען זאָל קענען גענוי ענט־פערען אויף דעם. איך וויל אייך אויף דעם דירעקט ניט ענטפערען — איך לאָז די פראַגע אָפען. אין א געוויסען הינזיכט איז די פראַגע עהנליך צו נאָך א פראַגע, וועלכע בעשעפטיגט די מאָדערנע קונסט קריטיקער ווער איז דער גרויסער קינסט־לער? צו איז א גרויסער קינסטלער דער יעניגער וועלכער שאַפט גרויסע היסטאָ־ריש־ראָמאַנטיש אידעאַליסטישע ווערק? אָדער דער יעניגער וועלכער שאַפט אפילו א קלייניגקייט, לאָמיר זאָגען שטיל לעבען (טויטע נאַטור), אָדער נאָך בעסער, לאָמיר זאָגען קאַרטאָפעל נאָר ער שאַפט דאָס אין אזא אריגינאַלען אָרט זעהען און פיהלען פון פאַרבען און ליניען — אז דאָס אליין איז שוין גענוג איהם צו מאַכען אונשטערב ליך!

מיט אנדערע ווערטער הייסט דאָס: צו איז וויכטיג וואָס מען שאַפט, אָדער וויא מען שאַפט? אלזאָ צו איז א אידישער מאָהלער דער יעניגער, וואָס שאַפט די־רעקט פון אָרומיגען אידישען לעבען, אָדער איז א אידישער קינסטלער דער וואָס שאַפט אין א גאַנץ אנדערען גאַנג, נאָר אין אזעלכע ספּעציפישע פאָר־מען, אז עס שפּריצט איבעראל ארויס דאָס אידישע "איך" פון קינסטלער? איך בלייב דאָ שטעהן. איך וויל דאָ געבען איי־ניגע בעטראַכטונגען וועלכע וועלען פּי־לייכט העלפען צו ערקלעהרען די פראַגע.

איך געפין צו ערשט, אז אין א גרויסער טהייל פון די ווערק פון אידישע מאָהלער און סקולפּטורען דריקט זיך ניט אויס דער הויפּט שטריך, דער הויפּט נערוו פון אונ־זער זיין אלס א אָריענטאַליש פאָלק! איך רייד ניט פון די אידישע אילוסטראַטאָרס פון 9, 10, און 12־טען יאָהר הונדערט, וועגען וועלכע עס וועט מיר אויסקומען ספּעציעל צו רעדען. אין דער צייט ווען אין קלענסטען צייכנונג פון א יאָפאַנער קינסטלער, אין די קלענסטע קעסטעלע דע קאָרירט פון פערסיער אָדער אינדיאַנער דעקאָרייטאָר, איז גלייך דאָ זייער "איך"! פיעלע סבות האָבען צו דעם גורם געווען און הויפּטזעכליך, נאָך מיין מיינונג וואָס די אידישע קינסטלער זיינען אויפגעצויי־גען געוואָרען אין די איראָפּעאישע קונסט ספּערען, אין די קונסט אקאַדעמיעס פון רוים, פּאַריז און מינכען, וועלכע זיינען דורכאויס קריסטליכע. עס איז צו בעדויי־ערען, וואָס אידישע קינסטלער האָבען ניט אויסגענוצט זייער שטודירונגס פּלאַץ אין לאָנדאָן (ניט ווייל די לאָנדאָנער אקאַ־דעמיע שטעהט העכער, נור פערקעהרט, ווען זי איז ניט אזוי מעכטיג וואָלט זי ווענינער געשאַדט). ערשט ווייל דאָרט ווערט געשפּיעלט א פאָלע דאָס ביבליש געפיהל וואָס לעבט ביים ענגלישען פאָלק. צווייטענס, ווייל אלץ וואָס איז דאָ זונ־ניגעס, פאַרבינגעס אין די פערסישע און אינדיש קונסט איז עס אריינגעטראָגען געוואָרען אין די לאָנדאָנער מוזעאומס, און די אידישע אריענטאַלע נשמה וואָלט ערוואַכט און אפשר צו זיך געקומען און צוריק פערבונדען דעם פאָרים פון בבל־פערסיען און פאַלעסטינא.

איך בין זיכער אז ווען אידישע מאָהלער וואָלטען זיך ענטוויקעלט אין אקאַ־דעמיע אין טעהעראַן אָדער קאַלקוטא וואָלט זייער ארט שאַפען געווען א גאַנץ אנדערע — און א גרויסער אידישער קינסטלער וואָלט אויך א גרויסער איד גע־ווען.

מאַקס ליעבערמאַן קען זיך זיין זעהר א גרויסער מאָהלער, "סאַלאָמאָן" קען זיך זיין א גרויסער קינסטלער, נאָר אונזערע בעציהונגען צו זיי איז נאָר דער אָנגע־נעהמער געפיהל, וואָס פון אידען קענען ארויס אזעלכע קינסטלער. איינער איז דער פרעזידענט פון די דייטשע מאָהלער, דער צווייטער מיטגליעד פון קאָונסול פון ראָיאַל לאָנדאָנער אקאַדעמיע, אזוי ווי עס פרעהט אונז און עס טהוט אונז אָן כבוד וואָס עס זיינען דאָ מיניסטאָרען אידען אין ענגלישען קאַבינעט. אָבער עס איז ניט דער צובוגר פון א פאָלק צו זיין גרויסען קינסטלער און צו זיין שטאַטסמאַן. עס איז מעגליך, אז מיט דער צייט וועלען אָב געזוכט ווערען די ספּעציפיש אידישע זיי־טען פון א ליבערמאַן, איזראַעלס, סאַלאַ־מאָן, אזוי ווי עס ווערט געזוכט די ספּעצי־פיש זייט פון אידישען ארט דענקען — און עס איז בעוויזען געוואָרען, אז דער דייטשער פילאָזאָף — און אז דער גרויס־סער למשל פראַנצויזישער מאַטהעמאַטי־קער דערגעהענטערט זיך צום דייטשען ארט דענקען א. ז. וו. פאַר אונז אָבער הייסט קענען מיר נור די אידישע קינסט־לער וואָס לעבען צווישען אונז און פאַר אונז, אָדער וועמענס שאַפען איז גאַנץ ניי, ספּעציפיש אידיש און אָריענטאַל, וועלכע ברענגען אונז נייע רייניגונג צו אונ־זערע אלטע גלות־קייט וועלכע איז דורך פערשיעדענע פייערען און וואַסערען פער־וואַנדלט געוואָרען אין אלטעס גאָלד און עס ווארט נאָר עס זאָל אויף איהר אויפ־שיינען די זונן און זי זאָל גלאַנצען אין אלע פאַרבען פון רענענבויגען.

הונדערטער מענשען ווערען אונזי־ניג אין פּראַשניץ דורך דער שלאַכט

שרעקליכע בילדער.

דער קאָרעספּאָנדענט פון דער צייטונג „נ. פ." האָט בעזוכט פּראַשניץ נאָך די גרויסע שלאַכטען, וואָס זענען דאָרט פאָרגעקומען. די שטאָדט, ווי ער שיל־דערט, איז אין גאַנצען חרוב, פון די הייזער איז געוואָרען א כאַרג אש. א סך אידישע שוהלען זענען חרוב געוואָרען. א שרעקליך בילד שטעלט פאַר דער בית־עולם. ער איז אין גאַנצען צוגראַבען פון די דייטשע לאָפּאַטעס. זיי האָבען דאָ נעמאַכט אָקאָפּעס. א סך פון די מתים זע־נען ארויסגעוואָרפען געוואָרען פון דיא קברים און זייערע ווייסע ביינער וואָל־נערען זיך ערטער־ווייז אין די גריבער.

ניט קוקענדיג אויף די אלע שרע־קען, זענען ארום טויזענד מענשען, די סאַמע ארעמסטע פון שטאָדט, פערבלי־בען און זיך בעראַטעווען פון די גראַנאַ־טען און קוילען, בעהאַלטענדיג זיך אין קעלערס און גריבער.

איצט בלאַנקען זיך ארום די דאָזיגע מענשען צווישען די חורבות הונגעריגע, אויסגעמוטשעטע מיט שרעקליך בלייכע פּנים'ער, זוכען א שטיקעל ברויט אדער שפּורען פון עפּעס עסענוואַרג.

ווען ניט די רוסישע סאָלדאַטען, וואָס שפּייזען זיי ביסלאַכווייז וואָלטען זיי אלע פשוט אויסגעגאַנגען פון הונגער.

א סך פון די איבערגעבליבענע פּראַשניצער איינוואוינער, זענען פון זי־גען אראָב.

איינער פון די אונזיניגע, א וועכ־טער פון א הויז, וואָס איז פערברענט געוואָרען, שטעהט אויף אלע טאָג באַגי־גען נעהמט זיך פאַר דער לאָפּאַטע און בעזוכט אין קעהרט די גאַס נעבען דער אָב־גערענטער הויז, קעהרט און רייניגט, ווי דאָ וואָלט גארניט געשען.

— א שרעק כאַפּט אָן צו קוקען אויף די דאָזיגע דערשלאָגענע הונגעריגע און אונזיניגע מענשען, וואָס זענען געבליבען עלענד ווי שטיינער אין א מדבר.

קאַצאַפּישער בלבול

אויף קעלצער אידען

האַלב אפיציעלע רוסישע צייטונג בעשולדיגט זיי אין פרעהען זיך אויף רוסלאַנד'ס מפּלות אין דייטשלאַנד'ס זייט.

די אידען צייטונגען וואָס זיינען נאָר וואָס ערהאַלטען געוואָרען פון רוס־לאַנד, ברייגנען דעם פאַלגענדען בלבול וואָס איז געווען פערעפענטליכט אין דער האַלב אָפיציעלער רוסישער מילי־טער צייטונג „נאַש וויעסטניק" וועגען די אידען אין קיעלץ:

„די ענטלאָפענע פון קיעלץ דער־צעהלען פאָלגענדע פּרטים, ווי אזוי די אידען האָבען בעגעגענט דיא דייר־טשען.

„ווען אונזער מיליטער איז אוועק פון קיעלץ האָט זיך גלייך צוגעוויפּגעפלבען א גרויסער המון אידען, וועלכע האָבען ארויסגעטראָגען פון שוהל די ספּרי־תורות און זיך אוועקגעלאָזען הינטער'ן שטאָדט אַטקעגען דער פיינדליכער אבטהיי לונג. די אידישע מיידלאַך האָבען געטראַ־גען בלומען.

„דאָס בעגעגנים האָט געטראָגען זעהר א הערצליכען האַראַקטער. דיא אי־דען האָבען בעגריסט די דייטשען מיט האַר ציגע רעדעס. דיא דייטשען האָבען גע־ענטפערט אין דעם זעלבען גייסט.

„עס האָט זיך אָנגעהויבען א פייער־ליכע פּראָצעסיע איבער'ן שטאָדט. פאָר־אויס זיינען געגאַנגען אין זעהר א פרעהליכע שטימונג די אידען, און נאָך זיי א דייטשע אָבטהיילונג.

„אָבער אלעס האָבען קאַליע געמאַכט די קאָזאַקען.

„מען דאַרף זאָגען, אז פאַר'ן אריינ־געהן אין שטאָדט האָבען דיא דייטשע פאַנאַנדערגעפרעגט דיא אידען, צו איז ניטאָ מעהר אין קיעלץ קיינע „פערפלוכ־טע קאָזאַקען" און דיא אידען האָבען פערזיכערט זייערע נייע פריינד, אז עס איז ניטאָ.

„אוי! ווירקליך, ווען די אידען זיינען אוועק בעגעגענען דיא דייטשען, זיינען קיינע קאָזאַקען אין שטאָדט ניט געווען, אָבער דערנאָך האָבען זיי זיך צוריק־געקעהרט, און דאָס האָבען דיא, וועלכע האָבען בעגעגענט דיא דייטשען ניט גע־וואיסט.

„און אָט פּלוצלינג שפּרינגען פון ער־געץ ארויס פאַר'ן המון א קאָזאַק, שיסט אוי! ווערט ווידער פערשוואונדען.

„די דייטשען האָבען אָנגעהויבען שרייען „פערראַטה" — און האָבען אָנגעהויבען שיסען אין זייערע אייגענע פריינד — די אידען.

„דער טאָג פון פרייד איז פערוואַנ־דעלט געוואָרען אין א טאָג פון טרויער".

אינטערנאַציאָנאַלער סאָציאַליסטי־שער קאָנפערענץ

האאג, האָלאַנד: — אין אינטער־נאַציאָנאַלער קאָנגרעס פון די סאָציאַליס־טען פון אלע לענדער וועט דאָ צוזאַמענ־גערופען ווערען אָנפאַנג דזשוליי.

אלע נייטראַלע לענדער וועלען אין דיעזען קאָנגרעס אנטהייל נעהמען. חוץ דעם האָבען צוגעזאָגט אנטהייל צו נעה־מען די סאָציאַליסטישע פּארטייען פון ענגלאַנד, דייטשלאַנד, עסטרייך, אונגארן און איטאַליען.

די רוסישע סאָציאַליסטען האָבען ער־קלעהרט אז זיי וועלען קומען צום קאָנ־גרעס אויב זיי וועלען האָבען א מעגליכ־קייט. די פראַנצויזישע סאָציאַליסטען האָבען זיך דערווייל ענטזאָגט, אבער מאַרנאַרי, דער פיהרער פון דער איטאַלי־ענישער נייטראַליטעטס פּארטיי, איז ספּעציעל געפאָהרען אין פראַנקרייך מיט די פיהרער פון די פראַנצויזישע סאָציאַ־ליסטען און סינדיקאַליסטען זיך דורכצו־ריידען און מען האָפט, אז זיי וועלען זיי־ער מיינונג ענדערען און וועלען אויך אָנ־טהייל נעהמען.

די איינציגע סאָציאַליסטישע פּאַר־טיי, וועלכע האָט זיך אויסדריקליך ענט־זאָגט צו קומען צו דעם קאָנגרעס איז די בעלגישע. וואַנדערוועלדע, דער פיהר־ער פון די בעלגישע סאָציאַליסטען און יעצטיגער מיניסטער האָט ערקלעהרט אז ער וויל ניט האָבען צו טהאָן מיט קיינע קאָנגרעסען וואו די דייטשען נעהמען אָנ־טהייל.

אז דער קאָנגרעס וועט שטאַטפינדען איז א פאַקט, ניט קוקענדיג אויף דעם וואָס די צענזור פון אלע לענדער זוכט די נייעס וועגען דעם צו אונטערדריקען.

די דייטשע סאָציאַליסטען וועלען צום קאָנגרעס זיין פערטראַטע! דורך די דע־לעגאַטען שייהערמאַן און עדווארד בערנ־שטיין. די ענגלענדער וועלען האָבען פערטרעטער פון זייערע ביידע פראַקציי־אָנען.

די פאַרבערייטונגס ארבייט צום קאָנ־גרעס מאַכט די שווייצאַרלענדישע סאָציי־אליסטישע פּארטיי, דער טאָגעס־ארד־נונג איז שוין פאַרטיג און האָט נעקראַ־גען די צושטימונג פון דייטשלאַנד, עסטרייך, ענגלאַנד און איטאַליען.

אָט דאָס איז א טהייל פון טאָגעס־ארדנונג:

1) די בעפרייאונג פון בעלגיען;

2) די צוריקצעהונג פון די דייטשע טרופּען פון בעלגישע און פראַנצויזישע טעריטאָריעס.

3) די פערניכטונג פון געהיימע טריטיס.

4) די זאָפאָרטיגע בענרעגצונג פון וואַפען אין אלע לענדער מיט א ציעל אָבצושאַפען אין גאַנצען ארמייען.

5) צוואַנג־שיעדס געריכטען און ארביטריישאָן אין פאַל פון דיספּיוטען צווישען לענדער.

6) דאָס אבסאָלוטע רעכט פון אלע קליינע נאַציאָנאַליטעטען אליין צו בע־שטימען זייער שיקזאַל. דיעזעס רעכט זאָלען די קליינע נאַציאָנען אויסדריקען דורך א העפערענדום פון אלע ערוואַקסע־נע מענער און פרויען.

לויט די בעריכטען וואָס ווערט אי־בערגעגעבען פון דייטשלאַנד איז דאָר־טען זיי שטימונג פאַר פרידען זעהר שטאַרק, די צענזור איז צוליעב דעם פער־שפּאַרט געוואָרען. סאָציאַליסטישע ציי־טונגען ווערען אונטערדריקט און אין די וואָהנונגען פון סאָציאַליסטען ווערען גע־מאַכט הויז־זוכונגען.

דייטשע צייטונגען קריגען זיך ווע־גען אַמעריקא

בערלין, יוני, 22: — א גרויסע אי־בערראַשונג האָט היינט דאָ פעראורזאַכט אן ערקלעהרונג פון רעדאַקטאָר צימערמאַן, פון בערלינער לאָקאַל אַנצייגער אין וועל־כער ער גיט פאַקטיש צו דאָס אַמעריקא האָט א רעכט צו פערקויפען אַמוניציאָן צו די עלליים און ענגלאַנד האָט רעכט מיט איהר שפּייז בלאָקאַדע.

די סאָציאַליסטישע פּרעסע איז איינ־פערשטאַנען מיט הערר צימערמאַן, דערפאַר אָבער ווערט ער שטאַרק אַטאַ־קירט פון אנדערע צייטונגען.

באַראָן פאָן וואַנגענהיים, פּרעזידענט פון די אגראַרישע ליגע, ערקלעהרט אין איין צייטונג, דאָס דייטשלאַנד וועט פיינמאָל פערגעבען איהרע שטאַטסמע־נער וואָס גיבען נאָך די יוגייטעד סטייטס אויס מורא עס זאָל ניט קומען צו א קריעג.

„וואָס קענען מיר אָנווערען, ווען עס זאָל קומען צו א מלחמה? פרעגט באַראָן פאָן וואַנגענהיים, זאָל אַמעריקא פער־באָפען אונזערע שיפען און קאָנפיסקירען אונזער אייגענטהום אין די יוניטעד סטייטס. מיט ערקלעהרען אונז קריעג, קען אַמעריקא אונז ניט שאַדען מעהר ווי זי שאַדעט אונז יעצט. וואָס פאַר א ווערטה האָבען איינינע טויזענד מיליאָן מאַרק וואָס אַמעריקא וועט פערכאַפּען אין פערגלייך מיט דעם וואָס אונזער גאַנצע עקזיסטענץ שטעהט אין קאָן?

מיר וועלען אויסהאַלטען געגען אלע שונאים צו זיי זיינען פון דער זייט אדער יענער זייט ים. מיר אפעלירען דארום צום העכסטען קריעגס הערר און צו דיא פיהרער פון דייטשלאַנד צו שטעהן פעסט. אום נאָטעס ווילען, נור ניט נאָכגעבען, נור ניט צייגען קיין שוואַכקייט. מיר קע־ריכטען פון איהרע שפּיאָנען אין פוילען.

א קצור פון די נאַרטה וועסט לאַנד געזעצע.

דער עלטערער פון דער פאַמיליע אָדער עני־מאַן איבער 18 יאָהר אלט, וועט קענען בעקו־מען א פערטעל אבטהיילונג פון דאָמיניאָן לאַנד אין מאַניטאָבא, סאַסקאַטשעוואַן אָדער אַלבערטא.

דער פאָרשלאָג דארף געמאַכט ווערען אין די דאָמיניאָן לענד איידזשענטס אָדער מאַב איידזשענטס פון דיסטריקט. אן אפליקייישאָן קען געמאַכט ווערען אין אָפיס פון לאָקאַל איידזשענטס פון דאָמיניאָן לאַנד (ניט מאַב אגענט) אויף געוויסע קאָנדיציאָנען.

פליכטען — 6 מאָנאַטען אויף בעאַרבייטען די לאַנד אין יעדע דריי יאָהר. א הויז בעזיי־צער קען וואָהנען 9 מיל ווייט פון זיין פלאַץ אויף א פארם פון ניט וועניגער ווי 80 אקער לאַנד אויף געוויסע קאָנדיציאָנען. א הויז איז נויטווענדיג אין יעדען פאַל סיידען ווען דערוואָהנונג איז אויפין זעלבען פלאַץ.

אין געוויסע דיסטריקטען א האָמסטע־דער וועלכער איז אין גוטע אומשטענדען קען קריגען א פערטעל האָמסטעד ארום זיין פלאַץ פיר דעם פרייז פון 3 דאָלאַר א אקער.

פליכטען — 6 מאָנאַטען וואָהנען אויף'ן פלאַץ אין יעדע זעקס יאָהר ווען די האָמס־טעד געהט ארויס אין קראָפּס (שנוי ארייג־רעבעגעדיג די צייט פון דער קעמפּרי) 50 אקער עקסטרא פיר בעאַרבייטען די צייט פיר קול־טיווירען איז אבהענגיג אין דער קוים אויב אויס־געפינען דאָ דער פלאַץ איז א זאַמדיגער אָדער א שטיינענדיגער נאַכדעם ווי דערפאַרטעד צו האָמסטעד אינספּעקטאָר.

א פּאַרטנער וועלכער האָט בעאַרבייט זיין פארם און האָט פון איהר קיין רעזולטאַטען קען נעהמען לאַנד אין וועלכען דיסטריקט ער וויל פאַר 5 דאָלאַר אין אקער.

פליכטען — מוז זיצען 6 מאָנאַטען און יעדע 3 יאָהר בעאַרבייטען 50 אקער און אויס־בילדען א הויז אין ווערטה פון $300.

וו. וו. קאַרי.

דעפּיוטי מיניסטער אף אינטעריאָר

נ. ב. ניט אויטאָריזירטע פובליקאַ־יעס פון דעם אדווערטייזמענט וועלען ניט בעצאָהלט ווערען.

— 37085

אַטראַקטיוו די איינציגע אידישע זוינדא הלינינג מאַטעריאַלס

מיר אַטענדען צו אלערהאַנד הויז, פעקטאָרי, אָפיסעס און סטאָר פלעכיניג. בעסטע ארבייט צו די בילינסטע פרייזען. מיר מאַכען קאָנטראַקטען יעהרליך. טעלעפאָנירט און טעלעפאָנירט 1 אדעלייד סט. איסט, פאָן מיין 7391. ביי־נאַכט און זונטאָג טעלעפאָנירט קאַלעדזש 4319.

New York Window Cleaning Co
1 Adelaide E

א גליק פאַר טאַראַנטאָר אידען

עס האָט זיך ערשט ערגעבען א האַלבייל ביזנעס פון די בעסטע ענגלישע און יאָרקשיר וואַלענע שמאַטעס וואָס איהר קענט קריגען די אַבער־קאָוטס און מענטס מיט האַלפייל פרייז זעט. אויך מיילטערס פריסינגס כיז ג

J. LUBINSKY
248 Simcoe St Phone Main 6446

פיר אייער איינענעם בענעפיט

איהר דאַרפט ניט זוכען דישעס פאַר חתונות און פארטיעס, איהר קענט ביי אונז בעקומען צו יעדער צייט.

מיר דעליווערען און מיר קומען אָבנעהמען פיר זייער בעיליגע פרייזען.

ווי אויך קריגט איהר ביי אונז אַלערליי דריינגודס, קראַקערי, ענעמיעל ענד האַרדוואַרע. פערגעסט ניט דעם אדרעס:

169 סענט פעטריק סטריט
נעבען איבער קענזינגטאָן עוועניו
ס. כלוטשטיין פּראָפּ.

לאָדז — בערלין.

לאָנדאָן: — פון א גרויסער לאַדזער פאַבריק איז אָנגעקומען א ידיעה, אז דיא טעג עפענען זיך א דירעקטער באַהן־פער־קעהר צווישען לאָדז און בערלין. די צו־גען וועלען אָנגעהמען פאַסאַזשירען און פראַכט. א סך לאָדזער פאַבריקען האָבען בעקומען גרויסע בעשטעלונגען פון דער דייטשער אינטענדאַנסטוו און זיי האָבען אָנגעהויבען צו ארבייטען.

—)): : (—

דייטשען שיסען טויבען.

דיא דייטשע מיליטער בעאַמטע אין פוילען האָבען ארויסגעגעבען א בעפעהל אויסצושיסען אלע טויבען, ווייל זי האָט מורא רוסלאַנד זאָל זיך ניט בענו־צען מיט דיא טויבען צו בעקומען נאַכ־ריכטען פון איהרע שפּיאָנען אין פוילען.

די סאַרפאַרישען פיינטינג און פּיפּערהיינ־נינג קאָמפּאַניע

מיר מאַכען א רום פּיפּערהענגיג מיט אונזער פּייפּער פאַר $2.50 אויף מאַכען מיר אלערהאַנד פיינטינג דעקאָרייטינג און גרעינינג און ווייטוואַשינג אויך נעהמען מיר אָן נייע בילדינג קאָנטראַקטינג צו די בילינסטע פרייזען

נאַראַנטירט פיר שנעלסטע אין בעסטע ארבייט

אדרעס: 210 מעקאַל סטריט טעלעפאָן קאַלעדזש 1906

דער אידישער זשורנאל

ה. ווײַנבערג, פּרעזידענט

די אידישע מוטער

— פון —

פאַנדאַרא

די ניט אידישע מוטער קען איך ניט. בין איך ניט פערליעבט אין איהר. מען קען ניט ליעב האָבען דאָס אדער דעם מיט וועלכען מען איז ניט גוט בעקאַנט. עס איז אויך נאָך ניט געבוירען געוואָרען דער איידים וואָס זאָל ליעב האָבען די שוויגער וואָס ער האָט נאָך קיין מאָהל אין די אויגען ניט געזעהען.

מען קען זעהען און דאָך ניט ליעב האָבען. מען האָט אמאָהל איינעם, אָדער איינע, ניט ליעב טאַקי דערפאַר ווײַל מען קען איהם, ווײַל מען האָט איהם דערקענט. מען מוז ניט ליעב האָבען אלעס און אלמען מיט וואָס מען איז גוט בעקאַנט. מען קען אָבער אויף קיין פאַל ניט ליעב האָבען פערזאָנען וועלכע מען האָט קיין געלעגענהייט ניט געהאַט צו שטודירען און צו פערשטעהן.

די ניט אידישע מוטער האָב איך געזעהען, אמת, גוט קענען זיך האָב איך, זעלבסטפערשטענדליך, קיין געלעגענהייט ניט געהאַט. און איך בין דארום ניט פערליעבט אין איהר.

איך פערגעטער אין איהר דאָס מוטערליכקייט. איך קניע פאַר איהר הייליג־קייט אלס מוטער. איך קען זי אָבער ניט אלס מאַמע, אלס א מענשליכעם וועזען וואָס נעהמט אויף ארום און זאָגט: "מי